

NARODNA STRAŽA

UREDNIŠTVO I UPRAVA: „NARODNA STRAŽA“
ŠIBENIK. — RUKOPISI SE NE VRAĆAJU. — NE-
BILJEŽOVANA SE PISMA NE PRIMAJU.

IZLAZI SVAKE SRIJEDE
POJEDINI BROJ Kr. 6.

PRETPLATA „NARODNE STRAŽE“ IZNOSI GO-
DIŠNJE Kr. 200. — ZA INOZEMSTVO Kr. 400.
OGLASI PO CIJENIKU.

Br. 13.

Šibenik, 9. travnja 1923.

God. III.

Hrvatsko pitanje

(Na odgovor „Dalmatinskom radikal“).

„Dalmatinski radikal“ u broju od 31. prošloga, donio je na uvodnom mjestu članak pod gornjim naslovom. S takvim pisanjem i tendencijom, koja očito iz pisanja izbija, sigurno nitko od čitatelja ne će biti zadovoljan, ako nije zadržati pristasa radikalne partije.

Piscu je, vidimo, ugodna misao, a sigurno još milija želja, da Hrvati ne pođu u parlament, jer bi u tom slučaju Pašić imao osiguranu većinu, pa bi onda trebao samo pristupiti riješavanju raznih pitanja, kao i ovom najvažnijem to jest hrvatskom pitanju. Interesantno je mišljenje, kako treba započeti riješavanjem toga pitanja, o kojem na drugom mjestu veli, da ga mogu samo deceniji t. j. vrijeme riješiti. Ne možemo se ovdje upustiti u druge rasprave, samo ćemo gospodinu kazati, da hrvatsko pitanje ne može i neće riješiti sam g. Pašić, koji zato do sada nije pokazao ni smisla ni volje, kao što i samo vrijeme toga neće riješiti. Hrvatsko se pitanje može riješavati i uspješno u kratko vrijeme riješiti samo sporazumno s Hrvatima. Bez ovoga je sve uzaludno. Sva spremna i lukavost g. Pašića, maknacije i kombinacije današnjih režimista samo će stvar pogoršati, dovesti narod i državu u još očajniji položaj.

Zabluda je ili prosto neznanje, ako „Dalmatinski radikal“, misli da će „vlada riješiti hrvatsko pitanje, kao i cijelo pitanje državnog i narodnog jedinstva, stalnim, neumornim, nepostupljivim sprovođenjem Vidovdanskog Ustava u pravcu sve čvršćega centralizma“. I slijepci danas mogu da vide kako smo našalost baš sada dalje no što smo igda bili od narodnog jedinstva čemu su, nećemo reći jedino, ali ipak dobrim djelom krivi baš radikali, koji se nijesu nimalo obazirali na opravdano nezadovoljstvo i ogorčenje hrvatskog i slovenskog dijela našega naroda. U Vidovdanskome ustavu vide, najvećim dijelom i Hrvati i Slovenci, uzročnika svojem današnjem zapostavljenom položaju.

Vidovdanski je ustav baš u posljednjim izborima dobio najočitiju osudu; samo njemu ima se zahvaliti, da se narod plemenski grupisao. Ovo je tako bjelodana činjenica, pa ne znamo, kako bi nazvali čovjeka, koji još danas može da zagovara „neumorno, nepopustljivo sprovođenje Vidovdanskog Ustava u pravcu sve čvršćega centralizma“. To može da čini čovjek, koji očito želi, da se odnosi između Srba s jedne strane, a Hrvata i Slovenaca s druge, još više pogoršaju, što bi moglo lako dovesti do takova rezultata, koji ne bi mogao željeti nijedan prijatelj naroda i jedinstva. Danas ima poštenih i uglednih ljudi ne samo među Hrvatima i Slovencima, već i među braćom Srbima,

koji uviđaju da je centralizam neprovediv, da se Vidovdanski ustav u općem interesu mora korigirati. Ovo je činjenica, s kojom treba da i Pašić s radikalima računa, preko ove kardinalne tačke ne da se posmjehom preći. Hrvati i Slovenci u pitanju centralizma i revizije ustava ne mogu niti za dlaku popustiti, jer su to njihova vitalna pitanja.

Zaista čudno si zamišlja pisac riješenje hrvatskog pitanja, kad veli da bi bilo potrebno izmijeniti činovništvo u Hrvatskoj, Slavoniji, Bosni i Dalmaciji, jer je ono širilo nezadovoljstvo i agitiralo proti državi, u tim krajevima postaviti ljude, koji su „odani državi“ i t. d. Nama je jasno, kakove bi ljude, kao činovnike, željeli i trebali naši radikali. Ovdje se je pisac zaletio, jer se je dotakao ranjave pete svoje partije. Mi ćemo priznati, da danas našalost imamo loših činovnika, koji uopće ne zadovoljavaju. Negda je činovničko zvanje bilo spojeno sa zakonitim postupanjem, poštenjem, redom, nepristranošću, a danas je našalost obratno. Ali tražimo i ispitajmo uzroke tog promjeni. Naći ćemo ih našalost tamo, gdje ih nebi smjeli naći i to baš kod ljudi, koji tomu danas prigovaraju. I radikali i demokrati pri promaknućima, umirovljenjima, namještanju i reduiranju činovništva najmanje su pazili na moralne vrednote i kvalifikaciju

činovništva. To je sve igralo sporednu ulogu. Zaboravljala se crna prošlost i sve drugo, a samo se tražilo, da činovnik bude državotvoran t. j. pristasa režimske partije. Pa čemu su danas radikali nezadovoljni s ljudima, koje su oni po volji dosad namješatali i tolerirali? Da nije možda stoga, što je kod prečanskog činovništva malo kuglica palo u njihovu žaru!?

Gospodo režimlje, ako vam je zaista, da dobijete dobre činovnike, a time doprinesete mnogo uređenju države i zadovoljstvu naroda, tad vam je to, bar kod dobrog djela prečanskih činovnika, lako postići. One ljude bez kvalifikacija, koje ste namjestili iz partijskih motiva, maknite, a drugima obezbijedite egzistenciju. Dajte im za njihov trud primjerenu nagradu, da im djeca ne moraju gladovati, da ne idu naokolo bosi i goli, da budu bar nekako mogli živjeti, kako to ljudima prema njihovom socijalnom položaju i ljudskom dostojanstvu dolikuje. Da je mnogi bjednik koji put i posrnuo i ogriješio se o zakon, treba baš tražiti uzrok u prekastom stanju, u kojem se naši činovnici nalaze. Kad činovnike obezbijedite, onda ćete moći opravdano tražiti, da njihovo djelovanje bude uzorno, a dotle je uzaludno i suvišno tražiti od čovjeka ono, što premašuje njegove sile.

Zaključujemo: naše činovnike ne treba premješati i nego obezbijediti, pa onda će istom oni biti pravi državni i narodni ljudi i sve ono, što pisac u „Dalmatinskom radikal“ od njih traži.

Pismo iz Ljubljane.

Zašto je pobjedila S. Lj. S. — Gospodarska i politička organizacija. - Raspoloženje naroda. - Borba za autonomije.

Sve novine donose, da su u ovim izborima pobjedile stranke, koje su imale čisto plemenski karakter, što se zaista neda zanijekati. To može da vrijedi i za Slovensku ljudsku (pučku) stranku. Hoću da Vam, gosp. uredniče, ovdje istaknem neke momente, koji su bili uzrokom, da je Slovenska ljudska stranka iznijela u ovim izborima tako sjajnu pobjedu.

Jedina stranka u Sloveniji, koja je uistinu slovenska, je Slovenska ljudska stranka, koja radi i hoće da Slovenac bude gospodar u svojoj kući. Neke su naše novine pisale, da je g. Korošec zbog izbornog rezultata bio u nacionalnom pogledu radikalniji no prije, no to ne odgovara istini, jer su vode stranke, s kojima sam imao čast više puta razgovarati, zauzimali već pred par godina stanovište, da su Slovenci zaseban narod, koji hoće da se što slobodnije razvija. Želja za slobodnim razvitkom i rad poslanika Slovenske ljudske stranke oko toga, mnogo su doprinijeli izbornom uspjehu.

Drugi momenat, koji je igrao veliku ulogu u ovim izborima, jest njihova solidna organizacija. Ni mi ni

Slovenaca prave palače sa svim potrepštinama. Mladež kad izide iz škole ne odbaci knjigu već u prosvjetnim društvima usavršuje svoju izobrazbu. Ovih omladinskih društava ima po svim selima, a vode ih redovito svećenici, kojima narod uvijek iskazuje povjerenje, jer su mu u svemu pri ruci. Svećenstvu imaju Slovenci zahvaliti, da su se toliko pridigli gospodarski i kulturno. Narod ima potpuno povjerenje u svjce svećenstvo jer je steklo iskustvom uvjerenje, da je ono najviše do sad za nj učinilo.

Pitat će te možda, gosp. uredniče, kakovo je ovdje u Ljubljani i uopće Sloveniji raspoloženje iza izbora. Propale stranke nastoje da raznim frazama pokriju svoj poraz. Narod je pak opečeno veseo i zadovoljan, pa ne samo oni, koji su glasovali za Slovensku ljudsku stranku, već i dobar dio onih, koji su glasovali za druge stranke, veseli se izbornom rezultatu.

Slovenici hoće i traže, pače oni će se pustiti u krajnu borbu, da izvojuju slobodu, koju im današnji režim krati. Pripravni su da sve žrtvuju za ovu državu, ali nizašto ne će žrtvovati svoje slovensko ime i kulturu. U autonomiji vide te svoje želje najbolje ispunjene, stoga ne će nikad napustiti boj za autonomiju i borbu proti centralizmu, pa makar njihovi vojnici morali još dugo ići u Makedoniju, a njihovi činovnici na granice močvarne Albanije, pače to će ih učiniti još otpornijim i borbenijim, pa bilo to bjelobradcima pravo ili krivo.

Manifestacija Jug. orlovskog Saveza.

Od 4.—11. pr. mj. vršio se u Ljubljani orlovski tjedan. Jugosl. orlovski savez priredio je po drugi put svoj gimnastični tjedan, gdje je cijeloga javnosti pružio prigodu, da joj prikaže svoj rad i prosudi vrijednost Orla. Veličanstveni nastup u „Unionu“ prisilio je mnoge i mnoge, da su ozbiljno stali da misle o toj važnoj organizaciji. Prisutnost najuglednijih ličnosti u Ljubljani, kao pokr. namjesnika, konsula čeohosl. i austr. republike; zatim biskupa Jegliča, dr. Korošca i rektora univerze bez sumnje je korigirala mnijenja više od jednoga individua. Vidjelo se je naime, na kojoj je podlozi osnovan rad Jugosl. Orla, kojemu se toliko spočitava sa strane protivnika katoličkih načela. Jugoslavenski Orla afirmirao je svoju vjeru i čvrsto pouzdanje u moć katoličke nauke; pokazao je kako mu je sveta ljubav prema svojem narodu, za čije dobro odgaja u svojim vrstama hrabre borbe sa čilom dušom i zdravim tijelom. Nastupili su i Orlovi iz Zagreba, koji su došli pod vodstvom gde Bedekovića i dr. Čepuljca. Pojava hrvatskih Orlova izazvala je u prepunoj dvorani najsrdačnije odusjevljenje, koje se je izrazilo burnim pozdravima i odobravanjem. Mi samo želimo, da se orlovska ideja raširi po svim našim zemljama!

Gospodarstvo i politika.

Još i danas ima nažalost seljaka (težaka), obrtnika i radnika, koji ne znaju, koliko se politika tiče njihovog gospodarskog blagostanja i koliko od politike mogu da imaju gospodarske koristi ili štete. Zato i govore mnogi, da je politika gospodski posao, pa za nju ni ne mare. A ako naš čovjek i vodi neku politiku, onda na sve drugo prije misli, nego li da tom politikom treba da budemo gospodarski zaštićeni i pomoženi. Evo samo malo da vidimo, kako stoji politika prema nekim našim gospodarskim granama!

Poljodjelstvo i politika. Udare li se u parlamentu na zemlju preveliki porezi, nameti i carine, poljodjelstvo trpi veliku štetu, jer ako nemaš od zemlje prave koristi ili ako svu korist moraš da daš državi, općini i drugom, onda ćeš se bome radije latiti kojega drugog posla, koji ti nosi više koristi. Ako politika agrarnom reformom ne može udesiti, da bude zemlja uglavnom dana onom, koji je obrađuje, onda na jednoj strani vlastelini, grofovi i begovi imaju previše, pa živu od tuđe muke, a siromašni seljak (težak) mora da stradava. Ako ti zemlje voda poplavljuje, onda tu opet može u prvom redu politika izraditi, da rijeke budu regulirane i zemlja kanalizirana, pa da se poplavama stane na put. Ako ti treba pomoći, da za svoj poljodjeljski posao nabaviš galicu, sumpor ili konje, plug, sjeme i druge potrebite stvari, a novaca nemaš ni otkuda, već da te lihvari ogule onda bi trebalo da ti država pomogne, pa da ti da jeftin ili beskamatan zajam na duže vremena. Ako se pak dogodi, da ti muku uništi suša, tuča (krupa), požar ili koja druga nesreća, opet bi država morala da ti u toj nevolji priskoči u pomoć. Sve se to eto može samo politikom izraditi.

Vinogradarstvo i politika. Kod nas ima, hvala Bogu, mnogo vinograda, od kojih naš svijet u mnogim krajevima naše države žive. Ako država udara proizvodni porez, trošarinu na vino i ako našu prodaju i izvoz vina ne podupire kod sklapanja trgovinskih ugovora s drugim državama, onda nam vinogradarstvo mora stradavati i propadati. Od čega onda da svijet u našim vinorodnim krajevima živi?

Voćarstvo i politika. I voćem svake vrsti rodi dobro naša zemlja. Koliko samo šljive rode u Bosni, Slavoniji i u drugim našim krajevima, pa se izvoze ili suhe ili kao pekmez u druge države. Tu onda opet treba pomagati šljivarstvo dobrim carinama i pametnim trgovinskim ugovorima, koji se sklapaju s drugim državama. I pečenje je rakije važno, da bude zakonima što bolje uređeno. A tako je to i s drugim voćem. U Dalmaciji živu mnogi od maslina, bajama, višanja, a i smokava, pa bi sve to trebalo na osobiti način pomagati i gojiti. Politika sve to može da podupire, a ako je nevaljala, onda bome može i da upropašćuje.

Marvojestvo i politika. Dešava se, pa država zabrani izvoz marve ili udari prevelike carine, pa onda to ide samo na štetu marvojestvu. A država bi trebala da ga još podupire i pomaže pomaganjem marvojestvskih zadruga, nabavljanjem najboljih pasmina za rasplod, osiguranjem protiv marvinske pošasti i tako dalje. Svuda tu ima politika glavnu riječ.

Šumarstvo i politika. Što šume vrijede seljaku (težaku), ne treba ni da ističem. A eto baš tu opet politika odlučuje, kakvo će seljak imati pravo na pašarenje, na drvarenje i na druge koristi od šume. Šumski zakoni spadaju među najvažnije zakone, koji se tiču naš seljaka, a bome dosta i drugih staleža. S tim mi u Srijemu imamo baš zato toliko muke, što nikad nijesmo znali, da udesimo svoju politiku onako, kako bi u tom od nje imali što više koristi.

Industrija i politika. Nije dosta, da u našoj državi bude samo što bolje poljodjelstvo, nego mi trebamo i tvornica da imamo, pa da ne moramo sve iz drugih država kupovati. Ponajprije su nam potrebite takve tvornice, koje izrađuju naše seljačke (težačke) potrebštine, a to su mlinovi, tvornice pekmeza, tvornice plugova i drugih gospodarskih strojeva, tvornice peciva, tvornice mesnate robe i svakakve druge tvornice, koje je teško sve i nabrojiti. No jednako nam treba i tvornice za tkanine i odijela, pa onda uređaji za električno svijetlo i tako dalje. Svuda tu treba i država da pomaže napredak industrije (tvor-

ničarstva), ali ne na korist kapitalistima i velikim bogatašima, nego na korist cijeloga naroda.

Eto tako politika odlučuje u gospodarstvu na svakom koraku. I tamo, gdje ni ne mislite. To treba da ljudi imaju na umu, kad se odlučuju za ovu ili onu politiku, za ovu ili onu stranku. A ja vam mogu reći, da nijedna stranka ne misli na sve to onako dobro, kao baš naša Hrvatska Pučka Stranka. Svaka druga stranka vuče ili malo više na jednu ili malo više na drugu stranu. Samo Hrvatska Pučka Stranka brine se za sve nas jednako. Samo ona traži napredak svijetu nas u državi, i to najviše naš prosvjetni i gospodarski napredak. Zato ona vodi najbolju gospodarsku politiku, koju svi moramo svim silama da pomažemo, ako smo sami sebi prijatelji.

Josip Benković, seljak.

Političke vijesti.

Opet novi izbori. Jedan član glavnog odbora radikalne stranke, dao je zadnjih dana ovu izjavu: Vijesti nekih listova, da se između radikala i demokrata vrše pregovori, nijesu tačne. Dosada vlada nije stupila u dodir s nijednom strankom, pa niti s demokratima. Svakako će pak po pravoslavlom Uskrsu stupiti u pregovore s demokratima. Ako li demokrati budu raspoloženi za sporazum, doći će do nove vladine koalicije, ali na posve novoj podlozi. Nova bi koalicija imala samo dovršiti neke zakone, a zatim odmah poći na izbore. Ne dođe li do sporazuma s demokratima, također će se poći na izbore. Za sada je stalno jedno, da vlada ne može pregovarati s revizionističkim blokom, radi njegove resolucije, koja sadrži razne neprihvatljive zahtjeve.

Opozicijski blok u vezi i inozemstvom. Iz vladinih krugova šire se vijesti, da je opozicionarni blok: Spaho-Radić-Korošec u vezi s inozemstvom, zašto vlada ima tobože pouzdane podatke, pa da će proti predstavnicima bloka, prema zakonu poduzeti najodlučnije mjere. Prozirna je namjera vladinih krugova, kad lansiraju u javnost ovakve vijesti, ali se, držimo, varaju, ako misle da će revizioniste na ovaj način zastrašiti.

Novi blok. Glavni odbor radikalne stranke držao je sjednicu na kojoj

se raspravljalo o političkoj situaciji. Na njoj su stvorili odluku o ostvarenju jednog jedinstvenog bloka svih državotvornih elemenata. Prepustili su predsjedniku Pašiću, da u tom smislu pregovara sa svakih koga pronade zato zgodnim ili bolje bilo skim, koji bude hito, da se upregne pod njegovu kula. Pitanje je, hoće li moći ovaj zaključak ostvariti, jer s demokratima još se nijesu mogli sporazumjeti, a na drugu jaču partiju ne mogu računati.

Radić opet traži od Drinkovića da položi mandat. Bar kako piše zadnji "Slobodni dom" hercegovački seljak Matiša Mlinarević, koji je bio izabran na listi Kordićevoj, poslao je Radiću izjavu kojom polaže mandat, iza česa se je Stipica pokazao velikodušnim i primio ga ponovno među pristaše svoje stranke. O Drinkoviću u istom broju piše, da je do sada primio oko tri tisuće potpisa, kojim birači daju nepouzdanicu Drinkoviću, te dalje doslovno veli: "Ako Mate Drinković ne vjeruje, izaći će u "Dom" svi potpisi uz jedan takav odatak, koji će g. Drinkovića iznenaditi. Bilo bi dakle najbolje za g. Drinkovića, da bez okolišanja položi mandat, koji nije njegov, gospodski i ministarski, nego je mandat seljački i republikanski. Ako to učini, ostatak baren pristojan i — recimo — pošten čovjek." Znatiželjni smo hoće li nepouzdanic naroda i Radićevu opomenu djelovati na Drinkovića, pa da i on položi mandat poput seljaka Mlinarevića. Možda bi se i njemu Stipica smilovao, pa ga primio kao pristašu svoje stranke. Ili je možda g. Drinkoviću više do mandata?

Izbori u trećoj zoni. Ovih su dana neke novine donosile, da će izbori za narodnu skupštinu biti raspisani za idući mjesec. To je međutim nemoguće, jer u mjestima, koja su nedavno ispražnjena po Talijanima trebaju općine sastaviti izborne spisakove, za koji se posao hoće najmanje mjesec dana, zatim pak treba, da ih okružni sud potvrdi. U najboljem bi se slučaju izbori mogli provesti za dva mjeseca, no i u to je teško vjerovati, jer vjerojatno rezultat ne će biti u prilog režimlijama, zbog česa bi treća zona mogla još dugo čekati na izbore.

Držanje Bunjevaca. Beogradske "Novosti" donose razgovor s bunjevačkim poslanikom Blaškom Rajićem, koji je izjavio, da je držanje njihove stranke jednako onom dra Korošca. Oni stoje odlučno na stanovištu narodnog jedinstva, ali zahtjevaju pokrajinske autonomije na podlozi tradicija pojedinih pokrajina kao i na podlozi njihovih gospodarskih i kulturnih potreba. Jedini izlaz iz položaja vide u bratskom sporazumu. Ići će u narodnu skupštinu, da razvide položaj, a potom će odrediti svoje držanje.

Iz katoličkoga svijeta.

Za gladne u Rusiji. Sveta Stolica primila je preko jugoslavenskog episkopata za gladne u Rusiji ove svote: iz Šibenika 2435 Din, 5300 Din, iz Splita, 2000 Din, iz Mostara, 5.600 Din, iz Đakovca, 22.000 Din iz Maribora, 2.360 Din iz Banjaluke, 12.500 Din iz Sarajeva.

Katolički shod (sastanak) u Ljubljani. Ove godine sazivlju brada Slovenci u Ljubljani peti katolički shod od 25.-28. augusta inicijativom kneza biskupa Jegliča. Prvi su katolički shod držali pred trideset godina, a posljednji 1913. Ovi su shodovi kod Slovenaca igrali veliku važnost u njihovom kulturnom i socijalnom razvoju. Sastanku će prisustvovati brojni zastupnici iz Češke, Poljske, Francuske, Belgije, Amerike i drugih država.

PODLISTAK

BRANKO STOROV:

Grad.

Moj prijatelj i drug jednoga smjera g. Ilija Jakovljević pisao je jednom, u jednome mostarskome listu, oprostajni fejtun. On će da udari svoje lulanje, mislio je, po bijelom svijetu i, završuje otprilike, kronika njegova grada izbrisa ime građanina iz svojih redaka. Ali je, usprkos tomu, Mostar ostao za njega magnet. Kako se vidi u njegovu "Zavičaju" *)

Dogodi se, da se, boraveći u svijetu, u duši izgube konture grada svoga djetinjstva, i više se toga dogodi. Ali grad ostaje magnet, koji, prije ili kasnije, privuče ladu života, ma i na neko vrijeme, u svoju luku. Ovo se može pogotovo desiti, ako se taj grad nalazi na moru, ima svoje osebine i svoje stare, dobrodušne običaje. Ako čovjek može da se, na povratku, otprilike ovako veseli:

Ulaz u tvoju luku, grade, znade za umijeće, da malim sredstvima dađe mnogo. Mlazovi se jutarnje svježine

*) Naručuje se kod Narodne Prosvjete, Zagreb, pošt. pret.109. Cij. 10 din.

propinju do pramca lade i prskaju grudi putnika, koje se šire u zoru. Situacija operuje neproniknutim plavetnilom mora i neba, koje daje svoju boju i raspoloženju. Rijetko, ali duboko zelenilo obrubljuje nepomične krši duž konala, u takovu času ponekuda neprostorno, kao stvoreno za ugodaj. Koji je u gradu boravio, pozna taj konao točno. Obilazio je tuda čamcem. Tvrdi sv. Nikole nema strateške, već estetske važnosti.

A luka? Oko Evropljanina traži niz stasitih zgrada, kojega nema. Ali koji pozna strukturu primorskoga grada i njegov razvoj u povijesti, ima čvrstu podlogu za pjesnički doživljaj. Utoliko, što je za njega činjenica ono, što bi za drugoga tek trebalo da se protumači. Naravno na štetu ugodaj.

Ne postoji sistematika tvojih draži, grade, nisi je nužna. Tvoje su radosti isprepletene banalnošću svagdašnjega dana kao radosti pojedinca njegovim bolovima. Žice tvoje poezije nisu izvučene, da se sače jedno naročito tkivo za izlaganje.

Šubičevac (stara tvrda na brežuljku), sv. Ana (tvrda navrh grada i gradsko groblje, o kojemu kola ba-

lada) i luka (poprište za igru valova, plavetnila i svježine u grudi te atelje za izvanredne sutone) daju nam svoje radosti neredovito, nejednako, naizmjenice. Jedina katedrala, taj kuriozum arhitektonike i svjetla ima pretenzije i apodiktičnosti. Ostali su efekti u zatišju, povučeni u se. Kao neka intimna nagrada za vjernost.

Ali, ako se čovjek vratio u jedno doba, kada zvona tvojih dvanaest crkvi neko vrijeme šute, da se, u određeni čas, dadu na veliko slavljenje — njegovo čuvstvo može da bude duboko. On može da se sjeti danâ, kad se u njemu razvijalo dijete, i onih čudnih načina, kako je to dijete reagovalo na život. Da osjeti neku organičku vezu s onim vremenom započinjanja, kada svaka oveća lada, što stigne u luku, znači jedan događaj.

Tada čovjek osjeća, da imade realnih podloga, na kojima je ipak dobro da se gradi. I da mnogi izlivi "nerazumljenog" bola, mnoge izjave "nemogućnosti" staroga i mnoge pjesme treba da zašute, kad se u tišini luke čuje škripa vesala i molom zasicna harmonija od morske soli izjedjenih grla.

Vatikansko pitanje.

Po pisanju naše štampe, reči bi da spor, koji je nastao nazad 50 godina između pape i talijanske vlade po malo izležava i to popuštanjem sv. Oca. Konstantinano; da taj spor — i ako nešto ublažen — još i sad traje.

Talijanska vlada je garancijskim zakonom od 15. maja 1871. zajamčila papi vladarsku neodvisnost, ličnu nepovredivost, posebnu sigurnost u posjednom saobraćaju i suviše odredila tri milijuna lira i četvrt godišnje. To nijedan papa nije prihvatio, pa ni ovaj, jer stoji na stanovištu, da mu taj zakon ne daje toliku slobodu, da može nesmetano da vrši svoju zadaću kao vrhovni poglavar Kristove crkve.

Sadašnji ministar predsjednik Mussolini hoće da to pitanje makne s mrtve točke, te je u tom smislu poduzeo neke korake, koji bi bili kao neki početak riješavanja toga pitanja. Nazad par dana, kad je Cremonesi zauzeo mjesto kraljevskog povjerenika za grad Rim, pošao je u posjete službeno kardinalu-vikaru Pompiliu, koji ga je, naravno kao diplomat, srdačno primio. Taj posjet je uzbudio razne komentare. Talijanske novine osobito liberalne i fašističke vidjele su u tome veliki korak k riješenju tog pitanja; naše pak iste farbe ček su vidjele gotovo riješenje, naravno na štetu Vatikana. Stvar se je razjasnila, kad je tekar treći dan isti kardinal vratio posjet Cremonesiu. budući se je opazio, da vodstvo katoličke crkve ne žani da promjeni svoje stanovište prama vladi radi samog fašizma kao takvog.

Značajno je pisanje lista „Osservatore Romano“, koji je poluslužbeni list Vatikana. Taj konstatira, da je vatikansko pitanje u bitnosti isto kao što je bilo 1870., pripominje pak, da enciklika papina od 23. prosinca prošle godine („Ubi arcano Dei“) sadrži obični papinski prosvjed „i ako blag u formi, ipak čvrst u sadržini“.

Veliku pozornost novinstva je uzbudio govor kardinala Vanutellia prigodom ženidbe Finzia, isti pak list naglasuje, da za taj govor nije bio ovlašten od Vatikana.

Nadalje dementira isti list, da bi bio nadbiskup Messine pozdravo Mussolinia u ime sv. Oca pape.

Iz svega ovoga vidi se, da neke strane novine, a osobito naše, hoće da prikažu posebne simpatije Vatikana prama fašističkoj vladi, da tako potaknu naš narod na mržnju proti sv. Ocu. Istina je, da je sadašnja talijanska vlada produzela neke korake, koje vode k tomu riješenju, kojega želi cijeli katolički svijet, a kojega su predašnje talijanske vlade puštale neriješeno.

Domaće vijesti.

Kralja povlače u strančarske priredbe. U nedjelju 25. ožujka „posvetili“ su u Beogradu sokolsku zastavu. Puštamo na stranu, da li ima smisla „posvećivati“ zastavu jednog društva, koje je po svojoj svrsi — barem u najnovije vrijeme — očito protuvjerskoga značaja. Ako naše sokolstvo donekle tolerira istočno pravoslavlje, jer poradi svoga, mrtvila ne smeta njegovim ciljevima to je s druge strane očita činjenica, da je jugoslavenski Sokol najzagrizeniji protivnik katolicima. I zato je bilo sa strane vlade vrlo neumjesno, da je podčitala kraljevu osobu u priredbu ove kulturno-bojne organizacije i namijenila mu nimalo zavidnu ulogu „kuma“ sokolskoj zastavi. Da su naši Orlovi u sličnoj prigodi zatražili kraljevo

kumstvo: kako bi se vlada onda ponijela? „Nedjelja“.

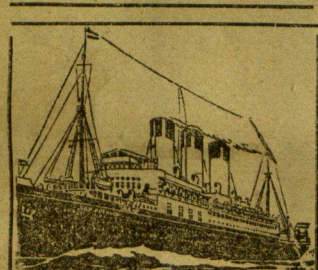
Vlada i „hrvatska narodna crkva“. „Narodne novine“ od 31. prošlog donose službenu objavu i kojoj se veli, da duhovnici, pristaje tako zvane hrvatske reforme crkve u zadnje vrijeme javno obavljaju bogoslužje, krste, vode pogrebe i drugo. Hrvatska reformna crkva po odredbama ustava ne spada među priznate vjere zato njeni pristaje ne smiju obavljati javne službe božje, kao što to vrijedi i za ostale sekte nazarence, baptiste itd. Pred reformnim duhovnicima ne mogu se sklapati valjane ženidbe, pa su i djeca iz takova braka pred zakonom nezakonita. Ne smiju nadalje ti duhovnici voditi pogrebe, krstiti djecu i voditi matice. — Hvala Bogu, da se je, i ako kasno, vlada sjetila onoga što određuje ustav. Znateljni smo hoće li se ove odredbe držati u praksi!

Novi dnevnik. U Zagrebu je na Uskrs izišao prvi broj novog frankovačkog glasila „Pravaš“, koji će izlaziti dnevno. „Hrvatska misao“ prestala je da izlazi.

† Dr. Karel Vertovšek. Koncem prošloga mjeseca preminuo je u Mariboru ovaj zaslužni Slovenac. Bio je pokrajinski tajnik Pučke stranke. Njegova je zasluga, da je južna Štajerska sa Mariborom pripojena Jugoslaviji. Kao povjerenik za prosvjetu organizovao je pučku i srednjoškolsku nastavu u narodnom duhu. Radi zasluga bio je pokopan na državni trošak. Nadgrobno slovo držao mu je dr. Korošec. Vječni mu pokoj!

U pomen Lovre Montia. Javljaju nam iz Knina: U pomen 25. godišnjice smrti velikog rodoljuba i zavodskog dobrotvora blagop. dr. Lovre Montia uprava kr. n. poljoprivredne škole na Glavici kod Knina, priređuje dne 10. t. mj. u katoličkoj crkvi u Kninu svečane zadušnice, a za tim na Glavici upravnik škole drži pomen slovo o neumrlom pokojniku.

„Težačke novine“ javljaju svojim pretplatnicima, da prestaju izlaziti zbog financijskih neprilika. Zaista bi morali žaliti za ovako lijepim pučkim listom, da se nije našao zgodan izlaz. Neprilika se je vrlo zgodno riješila na taj način, da će pretplatnici „Težačkih novina“ unaprijed dobiti zagrebačke „Seljačke novine“ jednako lijepo uređivani tjednik. Opravdana je nada, da će ga naši težaci ubrzo zavoljeti i proširiti po čitavoj Dalmaciji.



Hamburg-Južnoameričko-parobrodarsko društvo

„CAP POLONIO“

najveći, najbrži i najljepši parobrod za prevoz putnika sa sjajnim uređajem I. II. i III. razreda odlazi

12. aprila iz Hamburga

5. aprila . . . „VIGO“
20. aprila . . . „TUCUMAN“
26. aprila . . . „ANTONIO DELFINO“
za Argentinu, Braziliju i Uruguay.
Sve obavjesti daje dragovoljno i besplatno
Glavno zastupstvo za Jugoslaviju:

ZAGREB, Petrinjska ulica br. 73.

Književnost.

„Nova Revija“. Uredništvo je primilo prvi broj, druge godine, ove lijepe revije sa slijedećim sadržajem: O. P. dr. Grabić: Spasonosan glas u ovo teško doba; O. U. Talija: Da li su obraćenja k vjeri patološko duševno stanje u čovjeku; Prof. Š. Urlič: Kačić kao pučki prosvjetitelj i uzgojitelj; dr. Alfonz Levičnik: Sv. Frančišek in veselje; dr. Fran Binički: Osjećaj ličnosti u srednjem vijeku; dr. fra A. Crnica: Pravni položaj kat. crkve u Jugoslaviji. Dalje posjeduje obilan kulturni i književni pregled te vjesnik. — Cijena godišnje 35 din. Za dake 25 din. Preplata se šalje na Franjevački samostan, Makarska. — Preporučamo.

„Industrija Dalmacije“ od Josipa Lakatoša. Ova je knjiga izišla kao pučka sveška Industrijske biblioteke u nakl. „Jugoslavenskog Lloyd“. Cijena 15 din. Može se dobiti u knjižari g. Filipa Babića u Šibeniku.

Najsvetija je dužnost svakog katoličkog čovjeka širiti kat. štampu.

Gradske vijesti.

Iz Uredništva. Radi tehničkih zapreka u tiskari s ovim smo brojem za par dana kasnije izišli. Molimo čitatelje da uvažavaju.

Korizmene propovijedi zaključio je ovogodišnji propovjednik dominikanc vlč. Duhović na uskršni ponedjeljak i tim se oprostio od našeg građanstva među kojim je ostavio ugodnu uspomenu zbog svojih lijepih i učenih propovijedi.

Blagdan sv. Križa proslavili su ove godine 3. ov. mj. u predgradu Docu na svečani način. Uoči blagdana svirala je pred župskim stanom mjesna glazba, palile umjetne vatre, za vrijeme česa se razvila lijepa šetnja. Na sam blagdan presv. je biskup u župskoj crkvi pjevao pontifikalnu misu. Crkva je kroz cio dan bila brojno posjećena od mnogobrojnih vjernika.

Imenovanje. Ministar za narodno zdravlje imenovao je g. dra Špiru Šeata primarijansom za interne bolesti i upravnikom mjesne bolnice.

Udruženje trg. ind. i obrtnika sjev. Dalmacije javlja ovim putem svim svojim članovima, da se društvena prostorija nalazi u prizemlju Narodne kavane u svrhu sastajanja i međusobnog sporazumjevanja. Prostorija, koja služi i za čitaonicu, opskrbljena je većim brojem novina, koje se bave trgovačkim i opće privrednim pitanjima, i članovima su vazda na uvid dnevni tečajevi valuta, deviza i dionica. Preporuča se svim članovima bez iznimke, bilo onima u gradu kao i onima iz ostalih krajeva sjev. Dalmacije, što se privremeno za poslom nadu u našem gradu, na što brojniji posjet. Udruženje trgovaca ind. i obrtnika sjev. Dalmacije.

Nova automobilska pruga Knin-Gračac. Danom 15. aprila t. g. bit će uvedena nova poštanska automobilska pruga Knin-Gračac. Automobil na ovoj pruži voziti će, zasada, triput sedmično i to nedjeljom, srijedom i petkom na polasku, a ponedjeljkom, četvrtkom i petkom na povratku. Odlazak iz Knina slijedit će u 14 sati t. j. nakon dolaska vlaka iz Splita i Šibenika, a odlazak iz Gračaca u 10 sati, naime nakon dolaska vlaka iz Ogulina, odnosno Zagreba. Sam je raspored pak tako udešen, da će automobil proćetati u one dane, kada nema parobroda iz Splita i Šibenika za Bakar, a to je nedjeljom i srijedom.

Američkom konsulatu u Zagrebu dolaze dnevno mnoga lica s „affidavitom“, kojega su primili od svojih rodaka iz Sjedinjenih američkih država i traže, da im konsulat na temelju tih „affidavita“ izda putnicu ili vizum. Usljed toga upućuju se sva ona lica, koja takove „affidavite“ posjeduju, da ta isprava nema karakter putne isprave i da njihovo dolazanje u konsulat sa takovim traženjem nema nikakove svrhe i da je putovanje u sjedište konsulata u mnogim slučajevima, iz dalekih krajeva uzaludno trošenje vremena i novca. Stranke se moraju prije dolaska u konsulat obratiti svojim nadležnim vlastima radi izdavanja pasoša, a tek onda, kada dobiju iseljenički pasoš, morat će se obratiti na američki konsulat poradi vizuma.

Jesam li podmirio pretplatu?

Novo! Novo!

„Struje“.

Pjesme našeg sugradanina g. Branka Storova (prije Storffa). Štampane dvobojno na finom predratnom papiru. Cijena din. 10, za dake din. 5. — Naručuje se kod papirnice G. Radić, Šibenik.

PAPIRNICI

GRGO RADIĆ

ŠIBENIK (Glavna ulica).

Bogati izbor svih vrsti umjetničkih dopisnica.

Prodaja školskih potrepština, raznog papira te sve vrsti kancelarijskog pribora.

Skladište knjiga za osnovne škole.

Igračke za djecu.

„Gospin plač“ i „Ura pred presvetim Sakramentom“ na veliko i na malo.

Posluga brza i solidna. Cijene umjerene!

BERSON
GUMENE PETE i
GUMENE POTPLATE
jeftinije i trajnije su nego od kože!
Najbolja zaštita protiv viage i zime!

POZOR VINOGRADARI I TRGOVCI GOSPODARSKIM PROIZVODIMA!!

Proizvodim do sada još nenatkriljene

sumporače na pero (Feder),

koje miješaju zrak sa sumporom u posebnomu predjelu konstrukcije u sumporači. Sumporača radi tako povoljno, da može sa jednim posve lakim pritiskom na polugu osipati jednu lozu. Sumporača je hidraulički zatvorena te ne rasiplje niti najmanje sumpora, kako je to bilo kod starijih izuma. Za svaki se komad jamči 10 godina. Trgovci odnosno poduzeća, koja se bave sa prodajom gospodarskih potrepština, imaju znatan popust i mogu dobiti jedan komad na uvid i pokus uz tvorničke cijene.

Dopise odnosno naručbe molim slati izravno na vlasnika i proizvođača

DRAGUTINA SEPEK — ZAGREB, Prilaz GJ. Dež. br. 37.

**Kraljevski
Holandski Lloyd**

Redoviti br i poštanski brodovi od

Amsterdama i Cherbourga

za

Južnu Ameriku

Rio de Janeiro, Santos, Montevideo i Buenos Aires.

Sva potrebna uputstva daje

KRALJEVSKI HOLANDSKI LLOYD

Glavni zastupnik za Jugoslaviju

JUGOSLAVENSKA BANKA d. d.

Zagreb, B-Cesta 33.

Brzojavni naslov: Realloyd, Zagreb, kao i naša Agencija Zastupnik Josip Jadronja Šibenik.

Brz. naslov: Agencija Jadronja - Šibenik.

Peronospora - Štrcaljke

"CHAUDOIR" - VERMOREL

u prvorazrednoj izvedbi, sa lijevanim mesinganim dnom i kompletnim priborom. — Stalno skladište.

Sastavnih dijelova za štrcaljke i Gumpribora

Na veliko — na malo

"BARZEL" D. D. - SUBOTICA

(Prije Braća Rosenfeld)

Raspošilje poštom i po 1 komad!

— TRAJITE PONUDE! —

DROGERIJA VINKO VUČIĆ - ŠIBENIK

Skladište kemijskih proizvoda, laka boja, gumenih predmeta i o.

OPTIKA.

Naočala — Cvikera.

Izvršuje svaku izradbu po okul. Ilječničkom propisom Primaju se popravci.



CUNARD LINE

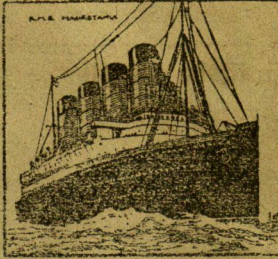
Najbrži parobrodi svijeta. Izravni putnički tovarni i ekspres saobraćaj od

Hamburga i Cherbourga za Ameriku i Hannu

4 dimjaka, 5 1/2 dana. Vlastite kabine za putnike III. razreda. Putnike prate iskusni činovnici do luke ukrcanja, te im putem pruže u svakom pogledu dragovoljno svaku pomoć. Uputstva daje: **Cunard Line.**

Glavno zastupstvo za Jugoslaviju: **Jugoslavenska banka d. d. Zagreb B-cesta 33.** kao i naša Agencija zastupnik Josip Jadronja - Šibenik

Brzojavni naslov: "Cunard Line" Šibenik.



RIKARD DELFIN (prije Andr. Delfin)

Trgovina pokućstva sa stolarskom-tapetarskom radionom.

ŠIBENIK, Obala.

PALMA

Kaučuk pete i potplate

Prednosti!

Jeftinije i znatno trajnije nego od kože!

Zaštita protiv vlage i zime!



Zadružna gospodarska banka d. d.

Vlastita zgrada Glavna ulica 108. Podružnica Šibenik Brz. naslov Gospobanka. Telefon br. 16 - Noćni 67

Centrala Ljubljana.

Podružnice: Dakovo, Maribor, Sarajevo, Sombor, Split.

Ispostava: Bled.

Afilijacije: Sveopća zanatlijska banka d. d. u Zagrebu i njena podružnica u Karlovcu te Gospodarska banka d. d. u Novom Sadu.

Dionička glavnica i pričuva preko **K. 60.000.000.**

Ovlašteni prodavaoc srećaka državne lutrije.

Prima uloške na knjižice, te ih ukamaćuje najpovoljnije.

Oprema sve bankovne i burzovne transakcije.

AMERIKANSKI i ENGLESKI

Singer šivaći strojevi

Singer igala i doknadnih dijelova

Singer ulja konca, svile i t. d.

Vlastita mehanička radiona

Prodaja na otplatu

Singer šivaći strojevi Bourne & Co. New-York

Centrala za S. H. S.

ZAGREB, Marulićeva ulica broj 5.

Podružnice: Zagreb, Karlovac, Varaždin, Osijek, Vinkovci, Bjelovar i Brod na Savi, Subotica, Novi Sad, Maribor, Ljubljana, Sarajevo, Mostar, Banjaluka, Tuzla, Dubrovnik, Podgorica, Beograd, Kruševac, Niš, Skoplje, Veles, Bitolj, Kragujevac, Zaječar i Stip. - Zastupstva u svim većim mjestima.



Bremen — New York

Izravna veza putem dionih američkih vladinih parobroda. Nenatkriljivi u pogledu udobnosti, čistoće te izvrsne opskrbe. — Brzi i sigurni brodovi:

"George Washington" "America"

"President Roosevelt" "President Harding"

Tražite potanje obavijesti i plovidbeni list br. 161.

UNITED STATES LINES

Generažno zastupstvo za Jugoslaviju: Beograd, Pašata Beogradske Zadruge.

